

# Öğretmenlerle Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitime İlişkin Algıları: Metaforik Bir Çalışma

## ARAŞTIRMA MAKALESİ

Halil Ziya ÖZCAN<sup>1</sup>, Zekerya BATUR<sup>2</sup>

1 Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, halilziyaoczcan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3868-0972.

2 Prof. Dr., Uşak Üniversitesi, zekerya.batur@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7918-5305.

Gönderilme Tarihi: 09.012023 Kabul Tarihi: 20.07. 2023 DOI: 10.37669/milliegitim.1231472

**Atf:** “Özcan, H. Z., ve Batur, Z. (2024). Öğretmenlerle eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitime ilişkin algıları: Metaforik bir çalışma. *Millî Eğitim*, 53 (243), 1439-1476. DOI: 10.37669/milliegitim.1231472”

### Öz

*Bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan öğretmenler ile eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik algılarını geliştirdikleri metafor ve bu metaforlara sundukları gerekçeleri irdelemek suretiyle tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenolojik yaklaşım benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 60 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma katılımcılarından “Yüksek lisans eğitimi..... gibidir. Çünkü.....” ve “Doktora eğitimi..... gibidir. Çünkü.....” cümlelerini bir metafor geliştirmek ve gerekçe sunmak suretiyle doldurmaları istenmiştir. Elde edilen veriler ilk olarak araştırmacı tarafından dört aşamada incelenmiş ve bir tematik dağılım oluşturulmuştur. Ardından ortaya çıkan bu tematik dağılım doğruluğunu ortaya koymak amacı ile metaforlar iki alan uzmanına gönderilmiş ve temalara ayrılması istenmiştir. Uzmanların dönütleri sonucunda tematik dağılım son hâlini almıştır. Yapılan analizlerin sonucunda, tematik dağılım bağlamında her iki katılımcı grupta da yüksek lisans eğitimine yönelik “Gelişim-İlerleme” (f: 12) teması ilk sırada yer alırken doktora eğitimine yönelik ise ilk sırayı “Değerli Olma” ve “Zorluk” temaları oluşturmuştur. Katılımcıların lisansüstü eğitimine ilişkin tutumları incelendiğinde, katılımcıların hem yüksek lisans hem de doktora eğitimini zorlu bir süreç olarak kabul etmelerine karşın genel anlamda olumlu bir tutum içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.*

**Anahtar Kelimeler:** lisansüstü eğitim, metafor, eğitim fakültesi, üniversite öğrencisi, öğretmen

## Identifying the Perceptions of Teachers and Senior Students of the Faculty of Education on Graduate Education via Metaphors

### **Abstract**

*This current study aims to determine the perceptions of teachers working in the Ministry of National Education and senior students of the Faculty of Education on postgraduate education by examining the metaphors they develop and the justifications they provide for these metaphors. Accordingly, a phenomenological approach, one of the qualitative research methods, was applied. The study group of the research consists of 60 participants. The participants were asked to answer the questions "MA education is like..... Because....." and "PhD education is like..... Because....." sentences by developing a metaphor and providing a justification. The data obtained were first analyzed by the researcher in four steps and a thematic distribution was created. Subsequently, the metaphors were sent to two field experts to verify the accuracy of this thematic distribution and were asked to be categorized into themes. The thematic distribution was finalized as a result of the experts' feedback. As a result of the analysis, in the context of thematic distribution, the theme of "Development-Progress" (f: 12) ranked first for MSc education in both participant groups, while the themes of "Being Valuable" and "Difficulty" ranked first for PhD education. Regarding the participants' attitudes towards postgraduate education, it was concluded that although the participants accepted both MSc and PhD education as a challenging process, they had a positive attitude in general.*

**Keywords:** *postgraduate education, metaphor, faculty of education, university student, teacher*

### **Giriş**

Eğitim, toplumların şekillenmesinde ve gelişim göstermesinde rol oynayan en önemli yapı taşlarından bir tanesidir. Bu bağlamda tarih boyunca birçok toplumsal yapı ve devlet, nüfus ettiği kitleyi içinde bulunduğu çağın gereksinimlerine cevap verebilecek şekilde eğitmek için çaba göstermiştir. Bu çabanın temel motivasyonlarından bir tanesi de nitelikli insan yetiştirme ülküsüdür. Bu noktada bilgiyi edinme ve bir amaç doğrultusunda bu bilgiyi etkin bir şekilde kullanma, yönlendirme ve yeni fikirler üretme ayrıca önem kazanmaktadır. Eğitimin bireysel olduğu kadar toplumsal ilerlemede ve yüksek kalite yaşam koşulları elde etmede önemli bir rol oynadığını belirten Sözer vd. (2002), eğitimin günümüz şartlarında bireye yapılan en hayati yatırım olduğunu da ifade etmektedir (Sözer vd., 2002:41).

Eğitimin her aşamasında bireyin nitelikli bir eğitim-öğretim almasında kritik öneme sahip birçok paydaşın varlığı söz konusudur. Aileler, öğrenciler, okul yöne-

timleri, çevresel faktörler, okulların fiziki durumu, ders araç-gereçleri, akran faktörü ve öğretmenler bu paydaşlardan sadece bazılarıdır. İfade edilen bu paydaşlardan birine doğrudan etkisi en yüksek olanının öğretmenler olduğunu belirtmek yanlış olmayacaktır. Öğrenci merkezli eğitimi benimseyen ülkemiz eğitim sisteminde, okul öncesinden yükseköğretim kademelerinin son aşamasına kadar eğitim-öğretimin sürdürülmesinde ve öğrenciye rehberlik etme noktasında öğretmenler merkezi bir konumda yer almaktadır. Bireylerin hem duyuşsal hem de bilişsel olarak gelişiminde ve ilerlemesinde son derece önemli bir misyonu olan öğretmenlerin de iyi bir eğitim almaları ve devamında da kendilerini küresel anlamda yenilemeleri gerekmektedir. Bu noktada, bir ülkenin refah düzeyine etkisi olan üniversitelerin (Başer, Günhan & Yavuz, 2005: 96) bünyesinde bulunan Eğitim Fakültelerine, lisansüstü eğitim enstitülerine, MEB merkez teşkilatına ve il Milli Eğitim Müdürlüklerine önemli görevler düşmektedir.

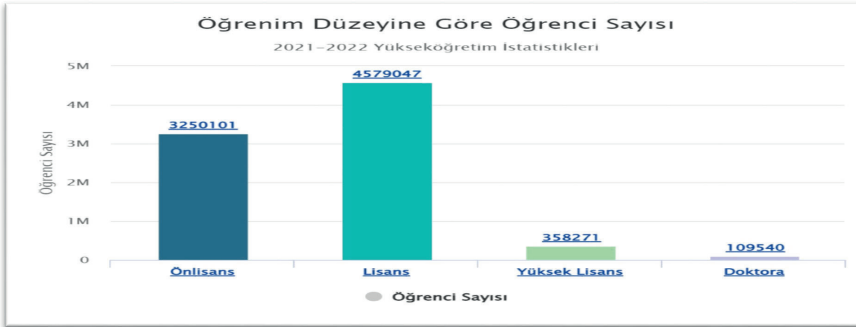
Aydemir ve Çam (2015), bireylerin aldıkları lisans eğitiminin çağın gereksinimlerini karşılama noktasında kısıtlı kalabileceğini dolayısıyla ilerleyen bilgi ve gelişen teknolojinin yanında çevresine de uyum sağlayabilmesi için kendilerini sürekli güncellemeleri gerektiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda lisans sonrası alınan eğitim değerli bir hâle gelmektedir. Lisans mezuniyet sayısının artmasının, bireyleri bir üst düzey eğitime yönlendirmesinin yanında daha donanımlı hâle gelmeleri noktasında zorladığını ifade eden Gömleksiz ve Et (2013), lisansüstü eğitimi hem ekonomik hem de sosyal statü açısından bireyin geleceğine yönelik yaptığı bir yatırım olarak görmektedir. Türker (1997)'in aşağı yukarı iki yüzyıl önce Almanya'da başladığını ve günümüzde yükseköğretim kurumlarınca verildiğini belirttiği lisansüstü eğitimde; yüksek lisans (tezli ve tezsiz), doktora ve sanatta yeterlilik programları yer almaktadır (RG / 01.07.1996-22683- Madde 1-b). Öğrenciye mesleki konuda derin bilgi kazandırmak ve mevcut bilginin uygulamada nasıl kullanılacağını göstermenin amaçlandığı (RG / 01.07.1996-22683- Madde 14-a) tezsiz yüksek lisans programları iki akademik dönemden oluşmaktadır. İkinci akademik dönemin sonunda öğrenci bitirme projesi hazırlar ve mezun olur. Öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneğinin kazandırılmasının amaçlandığı (RG / 01.07.1996-22683- Madde-9) tezli yüksek lisans programları dört akademik dönemden oluşmaktadır. Öğrenciler ilk iki akademik dönemde alanları ile ilgili dersler alırlar. Ardından üçüncü ve dördüncü akademik dönemleri kapsayan sürede, bir danışman rehberliğinde bitirme tezini yazar ve mezun olur. Öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmanın (RG / 01.07.1996-22683- Madde-18) doktora programı sekiz akademik dönemden oluşmaktadır. Öğrenciler ilk dört dönem alanları ile ilgili dersleri alırlar. Dört akademik

dönemin sonunda öğrenciler hem yazılı hem de sözlü olacak şekilde yeterlilik sınavına tâbi tutulurlar. İlgili bu sınavda alanları ile ilgili farklı türde teorik ve uygulamalı sorular öğrencilere yöneltilir. Yeterlik sınavını başarılı bulunmayan öğrenciler bir sonraki dönem yeniden bu sınava girerler. İkinci kez başarısız olan öğrencinin üniversite ile ilişkisi kesilir. Yeterlik sınavında başarılı bulunan öğrenciler bir danışman (Bazı durumlarda iki ve daha fazla danışman olabilir) rehberliğinde doktora tezi önerisini hazırlar ve bir jürinin önünde tez önerisini savunur. Kabul gören tez önerisi enstitüye teslim edilir ve doktora tezinin süreci başlamış olur. Üniversiteler arasında farklılıklar olsa da ortalama 4-6 aylık periyotlar hâlinde öğrenci tezini tez izleme komisyonuna (TİK) sunar ve raporlar. Üç başarılı tez izleme komisyonu raporu olan öğrenci tezini savunmak için enstitüden tarih alır ve tezini iki üniversite dışı olmak koşuluyla beş üyeye tezini savunur. Başarılı görülen öğrenci mezun olur ve mezun olduğu alanda doktor unvanı alır.

Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2022) verilerine göre devlet ve vakıf üniversitelerindeki öğrenci sayıları Şekil 1’de gösterilmektedir.

### Şekil 1

2021-2022 Akademik Yılına Ait Öğrenci Sayıları



**Kaynak:** Yükseköğretim İstatistikleri; YÖK Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi

Şekil 1 incelendiğinde, ön lisans, lisans ve lisansüstü programlara kayıtlı öğrenci sayıları görülmektedir. Verilen rakamlara bakıldığında en fazla öğrencinin lisans programlarında kayıtlı olduğu anlaşılmaktadır. Lisans programlarını sırasıyla ön lisans, yüksek lisans ve doktora programları takip etmektedir. YÖK’ten alınan bilgiler kapsamında, lisansüstü eğitime devam eden öğrenci sayısının ön lisans ve lisans eğitimine devam eden öğrenci sayısına oranla düşük bir seviyede kaldığı anlaşılmaktadır. Şekil 1’de yer alan görseldeki lisansüstü eğitim programlarında öğrenim gören öğrenci sayılarının üniversite bazındaki dağılımına ilişkin veriler incelendiğinde ise

467.811 öğrencinin 205 farklı üniversiteye dağılım gösterdiği görülmektedir (YÖK Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2022, 1 Kasım).

MEB her yıl içinde bulunulan döneme ait idare faaliyet raporları yayımlanmaktadır. 2022 Nisan ayında yayımlanan ve 2021 yılı verilerini içeren raporda bakanlık ile ilgili birçok bilgi, doküman ve görsel paylaşılmıştır. Paylaşılan bu verilerden bir tanesi de bakanlık bünyesinde görev yapan personelin mezuniyet durumudur. Tablo 1’de MEB personelinin 2021 yılı mezuniyet verileri paylaşılmaktadır (MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Faaliyet Raporları, 2022). Tablo 2’de ise bakanlık bünyesinde görev yapan personelin son on yıl içerisindeki lisansüstü mezuniyet verileri paylaşılmıştır. Tablo 2’de yer alan verilerin lisansüstü eğitim düzeyindeki mezun sayısının değişimini görmek adına önemli bir veri olduğu düşünülmektedir.

**Tablo 1**

*MEB Bünyesinde Görev Yapan Personelin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı (2021 Yılı)*

Eğitim Düzeyi	f	%
Doktora	2.413	0,23
Yüksek Lisans	118.735	11,22
Lisans	865.122	81,76
Ön Lisans	25.815	2,44
Enstitü	4.411	0,42
Lise	25.286	2,39
Ortaokul	12.052	1,14
İlkokul	4.326	0,41
<b>Toplam</b>	<b>1.058.160</b>	<b>100</b>

**Kaynak:** MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2021 Faaliyet Raporu, s. 15.

Tablo 1 incelendiğinde, MEB’de görev yapan personelin büyük çoğunluğunun lisans mezunu (f: 865.122; %81,76) olduğu görülmektedir. Diğer mezuniyet düzeyleri değişen oranda tabloda yer almaktadır. Lisansüstü mezuniyete bakıldığında, yüksek lisans mezunu (f: 118.735; %11,22) personelin ikinci sırada yer aldığı ancak doktora mezunu (f: 2.413; %0,23) personel oranının son sırada kaldığı anlaşılmaktadır.

**Tablo 2**

*MEB Bünyesinde Görev Yapan Personelin Eğitim Düzeyinin Yıllara Göre Dağılımı (2012-2021)*

<b>Yıllar</b>	<b>Program Türü</b>	<b>f</b>
<b>2012</b>	Yüksek Lisans	56.770
	Doktora	898
<b>2013</b>	Yüksek Lisans	63.351
	Doktora	891
<b>2014</b>	Yüksek Lisans	70.373
	Doktora	954
<b>2015</b>	Yüksek Lisans	77.757
	Doktora	1.052
<b>2016</b>	Yüksek Lisans	83.550
	Doktora	1.235
<b>2017</b>	Yüksek Lisans	86.147
	Doktora	1.326
<b>2018</b>	Yüksek Lisans	89.350
	Doktora	1.443
<b>2019</b>	Yüksek Lisans	98.518
	Doktora	1.743
<b>2020</b>	Yüksek Lisans	108.290
	Doktora	1.981
<b>2021</b>	Yüksek Lisans	118.735
	Doktora	2.413

**Kaynak:** *MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı, İdari Faaliyet Raporları*

Tablo 2’de MEB bünyesinde çalışan personelden lisansüstü eğitim alanların yıllara göre dağılımı görülmektedir. Yüksek lisans programlarından mezun olanların sayısına bakıldığında her yıl düzenli bir artışın olduğu anlaşılmaktadır. Doktora programları mezuniyetinde ise 2013 yılında bir düşüş olsa da diğer yıllarda mezun sayısındaki artışın devam ettiği görülmektedir. 2013 yılındaki düşüşün ölüm, emekli olma, memuriyeti bırakma ya da kurum değiştirme gibi farklı sebeplerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Tabloda yer alan yüksek lisans ve doktora mezunu sayıları istenilen düzeyde olmasa da düzenli olarak her yıl artış göstermesi MEB özelinde kayda değer bir gelişme olduğu ifade edilebilir.

Mesleki ve kişisel gelişimleri düşünüldüğünde hem MEB bünyesinde görev yapan öğretmenlerin hem de mezuniyet sonrası MEB'e bağlı okullarda görev yapacak olan eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitim almasının kariyerlerini olumlu yönde etkileyeceğini söylemek mümkündür. Hem öğretmenlerin hem de eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik düşünce, tutum ve algılarının ortaya konmasının lisansüstü eğitimi almak isteyen öğretmen ve öğretmen adaylarına doğru bir yol haritası çizmesi noktasında önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda ilgili bu araştırmada, bireylerin herhangi bir kavram ya da olguya ilişkin düşünce, tutum veya algılarını belirleme yollarından biri olan metaforların kullanılması uygun görülmüştür. Ekren ve Ökten (2019)'e göre metafor, bir kelimenin başka bir kelime veya kelime grubu ile ifade suretiyle kendi anlamı haricinde bir anlam kazanmasıdır. Saban (2009) ise metaforları, bir bireyin herhangi bir kavrama ilişkin zihninde var olan algıyı başka bir olgu ile ifade etmesine imkân tanıyan kavrama düzeyindeki biçim değişikliği olarak görmektedir. Aydın ve Pehlivan (2020)'da metaforları sembolik unsurlar olarak kabul etmekte ve metaforların, bireyin kendini ifade ederken zihninde yer edinmiş düşünce, algı ve tutumları kavram ya da kavramlar ile ortaya çıkarmaya yaradığını belirtmiştir. Bu bağlamda ilgili bu araştırmada, öğretmenlerin ve eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik algılarının metaforlar geliştirmek suretiyle ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin yüksek lisans eğitimine ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçeleri nelerdir?
2. Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçeleri nelerdir?
3. Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin yüksek lisans ve doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metaforların tematik dağılımı nasıldır?
4. Öğretmenlerin yüksek lisans eğitimine ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçeleri nelerdir?
5. Öğretmenlerin doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçeleri nelerdir?
6. Öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metaforların tematik dağılımı nasıldır?

### Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, süreci ve analizine yönelik bilgileri içermektedir. Ek olarak araştırmanın etik kurul izni de ayrı bir alt başlık altında paylaşılmıştır.

## Araştırmanın Deseni

Öğretmenlerin ve eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik algılarının tespitini amaçlayan bu araştırma nitel bir çalışmadır. Araştırma kapsamında yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Creswell (2021), olgubilimi (fenomenoloji) bireylerin mevcut yaşantılarından yola çıkarak herhangi bir olgu veya kavrama ilişkin deneyimlerini tanımlama ve ayrıştırılmaya yarayan bir desen olarak tanımlamaktadır. Yıldırım ve Şimsek (2016)'e göre olgubilim deseninin temel amacı bireyin farkında olduğu ancak detaylı bilgiye sahip olmadığı olgu ve kavramları ortaya çıkarmaktır.

## Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Uşak merkez ilçesinde görev yapan 30 öğretmen ile 2022-2023 akademik yılı güz döneminde Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıfta öğrenim gören 30 üniversite öğrencisi olmak üzere toplam 60 katılımcı oluşturmaktadır. Tablo 3'te üniversite öğrencilerine ilişkin bilgiler yer alırken Tablo 4'te ise öğretmenlere yönelik birtakım bilgiler gösterilmektedir. Tablo 3 ve 4'te yer alan bazı değişkenler kısaltılarak yazılmıştır. Tablo 3 ve 4'te paylaşılan cinsiyet değişkeni alanında K. (Kadın), E. (Erkek) katılımcıları ifade etmektedir. Okunan bölüm alanında F.B.Ö. (Fen Bilgisi Öğretmenliği), P.D.R. (Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik), T.Ö. (Türkçe Öğretmenliği), İ.M.Ö. (İlköğretim Matematik Öğretmenliği), S.B.Ö. (Sosyal Bilgiler Öğretmenliği) bölümlerini belirtmektedir. Branş değişkeni alanında ise F.B. (Fen Bilimleri), P.D.R. (Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik), T. (Türkçe), İ.M. (İlköğretim Matematik), S.B. (Sosyal Bilgiler) branşlarını ifade etmektedir.

**Tablo 3**

*Çalışma Grubunda Yer Alan Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerine Yönelik Bilgiler*

Cinsiyet		Bölüm					Lisansüstü Eğitim Almak İsteği		Lisansüstü Eğitim Meslek Niteliğini Artırması		ALES Sınavına Girme Durumu		YDS, YÖKDİL, TOEFL Sınavlarına Girme Durumu	
K.	E.	F.B.Ö.	P.D.R.	T.Ö.	İ.M.Ö.	S.B.Ö.	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
18	12	6	6	6	6	6	14	16	27	3	7	23	3	27



Tablo 3 incelendiğinde, 18 Kadın, 12 Erkek olmak üzere toplam 30 üniversite öğrencisinin araştırmaya katıldığı görülmektedir. Bölüm değişkenine bakıldığında Fen Bilgisi Öğretmenliği, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Türkçe Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerinden öğrencilerin katılım sağladığı anlaşılmaktadır. Her bölümden 6 öğrenci araştırmaya dâhil edilmiştir. Lisansüstü eğitime yönelik sorulara verilen cevaplar dikkat edildiğinde, 14 üniversite öğrencisi lisansüstü eğitim almak istediğini belirtirken 16 üniversite öğrencisi lisansüstü eğitim almak istemediğini ifade etmiştir. Araştırmaya katılım sağlayan 30 üniversite öğrencinin 27’si lisansüstü eğitim almanın meslek niteliğine olumlu katkı sağlayacağını düşünürken 3’ü de herhangi bir katkı sağlamayacağını belirtmiştir. Üniversite öğrencilerinin 7’si ALES sınavına girerken 27’sinin sınava girmediği anlaşılmaktadır. Yabancı dil sınavına yönelik cevaplara bakıldığında 3 öğrenci YDS, YÖKDİL, TOEFL vb. gibi dil sınavlarına girerken 27 üniversite öğrencisinin herhangi bir yabancı dil sınavına girmediği görülmektedir.

**Tablo 4***Çalışma Grubunda Yer Alan Öğretmenlere Yönelik Bilgiler*

Cinsiyet		Branş		Lisansüstü Eğitim Alma İsteği	Lisansüstü Eğitim Meslek Niteliğini Artırması	ALES Sınavına Girme Durumu	YDS, YÖKDİL, TOEFL Sınavlarına Girme Durumu							
K.	E.	F. B.	P. D. R.	T.	İ. M.	S. B.	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
14	16	6	6	6	6	6	10	20	15	15	5	25	2	28
Kıdem Yılı		Mezun Olunan Fakülte		Lisansüstü Eğitim										
0-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16-20 Yıl	20 ve üzeri	Eğitim Fakültesi	Fen ve Edebiyat Fakültesi	Evet	Hayır						
9	12	2	5	2	29	1	5	25						

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin 14'ünün kadın, 16'sının ise erkek olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin branşlarına bakıldığında Fen Bilimleri, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Türkçe, İlköğretim Matematik ve Sosyal Bilgiler alanlarında toplam 30 öğretmenin araştırmaya katılım sağladığı anlaşılmaktadır. Araştırmaya yukarıda belirtilen her branştan 6 öğretmen katılım sağlamıştır. Öğretmenlerin kıdem yıllarına dikkat edildiğinde, 0-5 yıl kıdemi olan 9 öğretmenin, 6-10 yıl kıdemi olan 12 öğretmenin, 11-15 yıl kıdemi olan 2 öğretmenin, 16-20 yıl kıdemi olan 5 öğretmenin, 20 ve üzeri yıl kıdemi olan 2 öğretmenin olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin 29'u Eğitim Fakültesinden, 1'inin ise Fen ve Edebiyat Fakültesinden mezunu olmuştur. Lisansüstü eğitime yönelik sorulara verilen cevaplar incelendiğinde, 10 öğretmen lisansüstü eğitim almak istediğini belirtirken 20 öğretmenin lisansüstü eğitim almak istemediğini belirttiği anlaşılmaktadır. 5 öğretmen lisansüstü eğitim alırken 25 öğretmenin ise eğitimlerini lisans düzeyinde tamamladıkları ve herhangi bir lisansüstü eğitim almamıştır. Araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin 15'i lisansüstü eğitim almanın mesleki niteliği arttıracaklarını ifade ederken 15'inin alınan lisansüstü eğitimin meslek niteliğine bir katkısının olmayacağını belirttiği görülmektedir. Öğretmenlerin 5'i ALES sınavına girerken 25'i ilgili bu sınava girmediğini belirtmiştir. YDS, YÖKDİL, TOEFL vb. gibi yabancı dil sınavlarına katılıma bakıldığında ise 2 öğretmenin bu tür sınavlara girdiği, 28 öğretmenin ise girmediği anlaşılmaktadır.

### Veri Toplama Aracı

Bireylerin herhangi bir olgu veya kavrama ilişkin düşüncelerini, tutum ve algılarını ortaya çıkarmak amacıyla olgubilim desenini kullanan birçok araştırmacı (Limon, 2015; Çekiç ve Yüksel, 2020; Ezer ve Aksüt, 2021; Saylık ve Saylık, 2021; Kızıloğlu, 2021; Ayvaz Can, 2021; Kalkan ve Kırış, 2021; Aydın ve Bozkurt, 2022; Kasapoğlu Tangutay, 2022) araştırmalarında veri toplama aracı olarak “.....gibidir/beniyor. Çünkü.....” cümlelerini içeren bir çalışma kağıdı kullanmıştır. Yukarıda belirtilen araştırmacılar çalışmalarında, katılımcılardan ilgili olgu veya kavrama yönelik bir metafor geliştirmelerini ve yazdıkları bu metafora bir gerekçe sunmalarını istemişlerdir. Hem öğretmenlerin hem de eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitime ilişkin algılarının tespitini amaçlayan bu araştırmada da benzer bir veri toplama aracı kullanılmıştır. İlgili bu araştırmada katılımcılardan “Yüksek lisans eğitimi.....gibidir. Çünkü.....” ve “Doktora eğitimi..... gibidir. Çünkü.....” cümlelerini tamamlamaları istenmiştir. Katılımcılardan ilgili kavrama yönelik bir metafor belirtmeleri ve bu metaforu neden ifade ettiklerini açıklamaları istenmiştir.

### Veri Toplama Süreci ve Analizi

Veri toplama süreci araştırmaya dâhil edilecek katılımcıların tespiti ile başlamıştır. Bu aşamada Eğitim Fakültesinde beş farklı bölümde öğrenim gören öğrenciler ile bir ön görüşme yapılmış olup araştırmaya her bölümden altı katılımcının seçileceği belirtilmiştir. Araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığının belirtilmesinden ardından beş bölümden altışar öğrenci araştırmaya katılım sağlayacağını belirtmiş ve çalışma grubunun üniversite ayağı bu şekilde oluşturulmuştur. Ardından MEB’de görev yapan öğretmenler ile görüşme yapılmış ve benzer şekilde öğretmenlere de katılımın gönüllülük esasına dayandığı vurgulanmış olup beş farklı branştan altışar öğretmen araştırmaya dâhil edilmiştir. Böylelikle üniversiteden 30, MEB’den 30 olmak üzere toplam 60 katılımcı ile çalışma grubu oluşturulmuştur.

Çalışma grubunun oluşturulmasının ardından katılımcılara veri toplama aracı tanıtılmış ve uygulamanın hangi gün ve saatte yapılacağı kararlaştırılmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğrenci ve öğretmenlere ayrı günlerde uygulamalar yapılmıştır. Uygulamanın yapıldığı gün katılımcılara birer adet çalışma kâğıdı verilmiş ve ilgili kavramlara ilişkin birer adet metafor geliştirmeleri ve gerekçelerini de belirtmeleri istenmiştir. Katılımcılara çalışma kâğıdında yer alan cümleleri doldurmaları için 15 dakika süre verilmiştir. Uygulamanın sona ermesinin ardından çalışma kâğıtları araştırmacı tarafından toplanmış ve uygulama sona erdirilmiştir.

Uygulamanın sona erdirilmesinin ardından araştırmacının veri analizi aşamasına geçilmiştir. Bu aşama dört adımdan oluşmaktadır. İlk adımda, araştırmacı çalışma grubunda yer alan katılımcılardan elde ettiği verileri katılımcı kodu, metafor ve gerekçe başlıkları altında Excel dosyasına kaydetmiştir. Araştırmacı elde ettiği verileri Excel dosyasına kaydetme esnasında her bir katılımcıya ayrı ayrı kodlar vermiştir. Üniversite öğrencileri Öğr. 1, Öğr. 2, Öğr. 3,..... şeklinde kodlanırken öğretmenler ise Öğrt. 1, Öğrt. 2, Öğrt. 3,..... şeklinde kodlanmıştır.

İkinci adımda, çalışma grubunda yer alan katılımcıların yazdıkları metafor ve gerekçeler tek tek incelenmiştir. Bu aşamada veri setinde yer alan metafor ve gerekçeler irdelenmiş olup metafor ve gerekçe arasında bir uyumsuzluk olup olmadığına bakılmıştır. Yapılan irdemenin sonucunda çalışmaya katılım sağlayan tüm katılımcıların yazdıkları metafor ve gerekçelerin birbiri ile uyumlu olduğu görülmüştür. Bu sebeple çalışma grubundan elde edilen tüm veriler analiz aşamasına dâhil edilmiştir.

Üçüncü adımda, veri setine dâhil edilen metaforların gerekçeleri de göz önünde bulundurularak tematik dağılımı yapılmıştır. Bu aşamada, araştırmacı tüm metafor ve gerekçeleri tek tek incelemiş olup birbiri ile benzerlik gösteren maddeleri farklı farklı temalar altında toplamıştır. Tematik dağılımın yapılmasının ardından ilgili

dağılımın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla araştırmacı iki farklı alan uzmanına veri setini elektronik ortamda ulaştırmıştır. Uzmanlardan metafor ve gerekçeleri incelemeleri ve her bir maddeyi bir tema altında toplamaları istenmiştir. Uzmanların yaptıkları dönütlerin ardından araştırmacının yaptığı tematik dağılım ile uzmanların tematik dağılımları karşılaştırılmıştır. Bu noktada uyuşmayan tematik dağılımlar tespit edilmiştir. Yapılan tespitlere göre araştırmacı ile uzmanlar arasında 10 metafor-gerekçe tematik uyumsuzluğu olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde, araştırmacılar tarafından yapılan tematik kodlamaların alan uzmanları tarafından tekrar kodlanan ve karşılaştırılan çalışmalara (Halacı, 2012; Akay, 2013; Şahin, Kartal ve İmamoğlu, 2013; Uçuş, 2016; Hazar, 2018; Dönmez, Gürbüz ve Tekçe, 2018; Koçak ve Arslan, 2018; Çelikkaya ve Kürümlüoğlu, 2018; Arı Görgülü ve Arslan, 2019; Cırt Karaağaç ve Güvenç, 2019; Kabael ve Ata Baran, 2019; Morali ve Göçer, 2019; Çelik ve Arslan Özer, 2022; Ünlü, Mirzeoğlu ve Aşçı, 2022; Çelik ve Özer, 2022; Çiftçi ve Aydın, 2023) rastlanmıştır. İlgili bu çalışmalarda, araştırmacılar çalışmalarına yönelik güvenilirlik katsayısını bulmak amacı ile Miles ve Huberman (1994)'ın formülünü (Güvenirlik: Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) kullanmıştır. İlgili formül bu araştırmada da kullanılmış ve güvenilirlik katsayısı 0,83 olarak hesaplanmıştır.

Dördüncü adımda ise araştırma sürecine katılım sağlayan katılımcılar ile yüz yüze odak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu odak görüşmeler ile metaforlar vasıtası ile elde edilen verilerin derinlemesine analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda katılımcılardan arasından gönüllülük esasına dayanarak 11 katılımcı belirlenmiş olup bu kişiler ile yapılan odak görüşmelerde yüksek lisans ve doktora eğitimine yönelik geliştirdikleri metafor ve gerekçeleri neden ifade ettikleri sorulmuştur. Bu soruya ek olarak açıklayıcı ve destekleyici sorularda yöneltilmiştir. İlgili bu odak görüşmelerden elde edilen nitel veriler tabloların altında paylaşılmıştır.

### **Etik Kurul İzin Bilgisi**

Bu çalışma, Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Etik Kurulu'ndan 15.12.2022 tarihinde E-89784354-050.99-118842 etik değerlendirme belge sayı numarası ile etik izni almıştır.

### **Bulgular**

Bu bölümünde, çalışma grubunda yer alan katılımcıların lisansüstü eğitime yönelik geliştirdikleri metafor ve gerekçeler tablolastırılarak paylaşılmıştır. Araştırmanın her bir alt problemine ilişkin elde edilen bulgular ayrı ayrı başlıklar altında sunulmuştur.

**Birinci Alt Probleme Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlama**

Araştırmanın birinci alt problemi “Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin yüksek lisans eğitimine ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçeleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu alt probleme ilişkin elde edilen bulgulara Tablo 5’te yer verilmiştir.

**Tablo 5**

*Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Yüksek Lisans Eğitimine Yönelik Geliştirdikleri Metafor ve Gerekçeler*

Kod	Cinsiyet	Bölüm	Metafor	Gerekeçe
Öğr. 1	Erkek	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Akademisyenliğin ilk adımı	Akademisyenlikten önce ilk olarak yüksek lisans vardır. Buradaki çalışma ve başarılarımız etkilidir.
Öğr. 2	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Bir kariyer süreci	Lisans eğitiminin bir üst basamağı, kariyer sürecinin başlangıç evresidir.
Öğr. 3	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	İnşaatı bitmiş bir evin çatısı	Eğitimin temelini ilkokul oluşturur. Daha sonra ortaokul, lise ve üniversite eğitimi ile bu evi tamamlamış oluruz. Son olarak yüksek lisans ise evin çatısını oluşturur.
Öğr. 4	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Merdivenin 2. basamağı	Eğitimi merdiven basamaklarına benzetebiliriz.
Öğr. 5	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Buzlu cam	Yüksek lisans yaptığımız süreçte neyin ne olacağı belli değildir. Tez sürecinde de bir belirsizlik mevcuttur. Tezi sunarken kabul edilmeyeceği belli değildir. Bu yüzden buzlu cam gibi arkası net görünmemektedir.
Öğr. 6	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Şimşek	İnsanın ufkunu açar.
Öğr. 7	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Uzmanlığın ilk adımı	Yüksek lisans ile kişi uzmanlığa adım atmış olur. Belirli konularla ilgili derinlemesine daha fazla bilgi sahibi olur.
Öğr. 8	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Parlatılmış altın	Eğitim ortamı bizi çabaladığımız takdirde gayet güzel ve yeterli bir hale getiriyor. Yüksek Lisans ise bizi en iyi hale getiriyor.

Öğretmenlerle Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitime İlişkin Algıları:...

Öğr. 9	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Tırtıldan kelebeğe dönüş	Alanla ilgili çok az olan bilgilerin giderek artmasıdır.
Öğr. 10	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Zahmetli yolculuk	Çok fazla emek ve zaman harcamak gerekir. Ben kişinin yüksek lisans dışında farklı eğitimler ile kendini geliştirebileceğini düşünüyorum.
Öğr. 11	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Kaplumbağa	Ağır da olsa ulaşılabılır bir hedeftir.
Öğr. 12	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	I-Phone	Kullanan için çok iyi, kullanmayan için anlamsız.
Öğr. 13	Kadın	Türkçe Öğretmenliği	Güneş	Kendini aydınlatmaya yarar.
Öğr. 14	Kadın	Türkçe Öğretmenliği	Ciddi bir uğraş	Yüksek Lisans alanımızın üzerine yoğun bir çalışma gerektiren bir çalışma düzeneğidir. Yüksek Lisans için hem maddi hem de manevi olarak kişinin hazır olması gerekir.
Öğr. 15	Kadın	Türkçe Öğretmenliği	Kalfalıktan ustalığa geçiş	Yüksek Lisans eğitimi, Lisans eğitime göre daha fazla bilgi, emek ve tecrübe gerektirir.
Öğr. 16	Kadın	Türkçe Öğretmenliği	Küçük bir işletmenin büyümesi	Yüksek Lisans da kişi alanında gelişir, deneyimlerine ve fikirlerine yenilerini katar.
Öğr. 17	Erkek	Türkçe Öğretmenliği	Yardımcı yönetmen	Lisansüstü eğitimindeki öğrenciler bilgi, birikim ve ilgileri bakımından çeşitli alanlarda ilgileri olan kişilerdir.
Öğr. 18	Erkek	Türkçe Öğretmenliği	Astsubay	Askersiniz ama yükselme şansınız yoktur. Belli bir görevi yapmaktan öteye gidemezsiniz. Bunların yanında lisansınızda öğrendiklerinizi bir alan üzerinde geliştirebilirsiniz.
Öğr. 19	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Yerinde sayıklamak	Okuyup okuyup aynı yerdesin. İleri gidemiyorsun.
Öğr. 20	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Okyanusa dalmak	İnceleme ve araştırma ön plandadır. Bir bilginin perde arkasını görmeyi ve o görmenin vermiş olduğu hazzı öğrettiği için.
Öğr. 21	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Emeklemeden yürütmek	Bir şeyleri yapmak için önce donanımlanmak gerekir bunun için büyük bir emek ve zaman gerekir.

Öğr. 22	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Büyüyen bir ağaç	Olan bilgiyi daha iyi bir noktaya getirmektedir.
Öğr. 23	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Uzmanlık	Alanında lisans düzeyinden daha donanımlı bilgi ve becerilere sahiptir.
Öğr. 24	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Ağaç	Yüksek Lisans kendini geliştirmek için okunur.
Öğr. 25	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Topraklı yolda topuklu ayakkabı ile yürümek	Zordur ama yürünebilir.
Öğr. 26	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Yüksek bir dağ	Birçok kişi bu yüksek dağın önüne geldiğinde korkup, cesaret edemeyip zirve tırmanışı yapmaktan vazgeçmektedir.
Öğr. 27	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Usta olmak	Yüksek Lisans bir konuda uzmanlaşmak demektir.
Öğr. 28	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Göl	Yüzmeyi bilmeyen boğulur ancak yüzmeyi bilen eninde sonunda karşı kıyıya çıkar.
Öğr. 29	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Uzmanlık	Eğitim aldığımız alanda akademik olarak kendimizi geliştirmek ve uzmanlık olarak ifade edebiliriz yüksek lisansı.
Öğr. 30	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Son kata çıkan merdiven	Son katta oturmak isteyen için geçilmesi zorunludur.

Tablo 5’te eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin yüksek lisans eğitimine yönelik geliştirdikleri metafor ve gerekçeler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, çalışmaya katılım sağlayan üniversite öğrencileri kodları, cinsiyetleri, bölümleri, metafor ve gerekçelerinin paylaşıldığı görülmektedir. Tabloda paylaşılan metafor ve gerekçeleri irdelendiğinde, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun yüksek lisans eğitimine olumlu yaklaşırken bir kısmının ise olumsuz bir tutum içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, Öğr. 19 kodlu katılımcı yüksek lisans eğitimine ilişkin “*Yerinde Sayıklamak*” metaforunu geliştirmiş ve gerekçe olarak da “*Okuyup okuyup aynı yerdesin. İleri gidemiyorsun.*” cümlesini ifade etmiştir. Üniversite öğrencileri ile yapılan odak görüşmeye Öğr. 19 kodlu öğrenci de katılım sağlamış olup kendisine bu metaforu ve gerekçeyi neden ifade ettiği sorulduğunda, “*Bir an önce MEB’e atanmak daha mantıklı geliyor bana. Dolayısıyla neden boşa zaman harcarayım ki. Ayrıca yüksek lisans-tan sonra pek bir şey olacağını da düşünmüyorum. Verilen emeğin karşılığı olması benim için önemli. Yüksek lisansı bitirsem bir ilerleme gösteremeyeceğimi düşündüğüm*

*için bu metaforu ve gerekçeyi yazdım.”* cevabını vermiştir. Öğr. 10 kodlu öğrencinin de benzer şekilde olumsuz bir tutum içerisinde olduğu görülmektedir. Bu katılımcı yüksek lisans eğitimini *“Zahmetli Bir Yolculuk”* olarak ifade etmiş ve gerekçe olarak da *“Çok fazla emek ve zaman harcamak gerekir. Ben kişinin yüksek lisans dışında farklı eğitimler ile kendini geliştirebileceğini düşünüyorum.”* cümlesini belirtmiştir. Uygulama sonrası yapılan odak görüşmede ilgili bu katılımcıya metafor ve gerekçesini bu şekilde belirtmesinin nedeni sorulduğunda, katılımcı *“Bu sürecin zor ve gereksiz olduğunu düşünüyorum. Çünkü eğer amacınız kendinizi alanınızda geliştirmek ise bunu farklı eğitim ve programlara katılarak, seminer ve konferanslar dinleyerek de elde edebilirsiniz. Ben kısa ve zahmetsiz bir süreç taraftarıyım bu yüzden bu metaforu yazdım.”* cevabını vermiştir. Araştırma sürecinde olumsuz tutumların aksine olumlu görüşlere de sahip katılımcılar olmuştur. Odak görüşmeye katılan Öğr. 6 ve Öğr. 20 kodlu katılımcılar yüksek lisans eğitimine yönelik olumlu tutum içerisinde olduğu görülmektedir. Öğr. 6 kodlu katılımcı yüksek lisans eğitimini *“Şimşek”* gibi görmüş ve gerekçe olarak da *“İnsanın ufkunu açar.”* demiştir. Öğr. 20 kodlu öğrenci ise yüksek lisans *“Okyanusa Dalmak”* olarak görmüştür. Gerekçesini de *“İnceleme ve araştırma ön plandadır. Bir bilginin perde arkasını görmeyi ve o görmenin vermiş olduğu hazza öğrettiği için.”* olarak belirtmiştir. Öğr. 20 kodlu öğrenci odak görüşmede ifade ettiği metafor ve gerekçeyi kullanma sebebini şu cümleler ile açıklamıştır: *“Bilim yolcuğu zor olduğu kadar insanı mutlu eden bir süreçtir. Okyanusa dalmak insanı korkuttuğu gibi içerisinde neler olduğunu merak etmesi de kendisine çeken bir şeydir. Ben de bundan dolayı yüksek lisans okyanusa dalmaya benzettim.”*

### İkinci Alt Probleme Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlama

Araştırmanın ikinci alt problemi “Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçeleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular Tablo 6’da paylaşılmıştır.

**Tablo 6**

*Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Doktora Eğitimine Yönelik Geliştirdikleri Metafor ve Gerekçeler*

Kod	Cinsiyet	Bölüm	Metafor	Gerekçe
Öğr. 1	Erkek	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Yüksek dağa tırmanmak	Yüksek Lisans sonrası daha zorlu ve üst düzey bir eğitimidir.
Öğr. 2	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Kariyer merdiveninin en üst basamağı	Eğitimin en üst basamağıdır. Doktora mesleki doyumun zirvesidir.



Öğr. 3	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Tamamen evin bitmiş hali	Doktora eğitimi ile tüm eğitiminiz tamamlanır.
Öğr. 4	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Merdivenin 3. basamağı	Eğitimi merdiven basamaklarına benzetebiliriz.
Öğr. 5	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Ayda 30 kitap okumak	Sürekli okuma ve makale, tez yazma gibi yoğun bir süreci vardır.
Öğr. 6	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Yıldırım	İnsana etkisi büyüktür.
Öğr. 7	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Zirveye yaklaşmak	Bir alanda uzmanlaşır ve özgün çalışmalar yaparak alanında tamamen uzman olmak için önemli bir basamaktır.
Öğr. 8	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Platin	Sektörde saygınlık, statü ve gösterilen değer bakımından doktorasını tamamlamış kişiler en üst seviyededir. Bu açıdan bakarsak doktora yapmış bir kişi platin gibidir.
Öğr. 9	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Meyve veren ağaç	Önceden aldığın eğitim ve bilgileri kullanma aşamasıdır.
Öğr. 10	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Çok çok zor bir iş	Tüm zamanınızı alır. Uzun bir süreci bir anlamda hayatınızı ona adanmanız gerekir.
Öğr. 11	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Kulenin zirvesidir	Alman gereken tüm eğitimi almışsındır.
Öğr. 12	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Kalın kitap	Ne kadar okursan o kadar bitmeyecek gibi görünür.
Öğr. 13	Kadın	Türkçe Öğretmenliği	Evren	Kendini geliştirmeye, ilgi alanında uzmanlaşmaya yarar.
Öğr. 14	Kadın	Türkçe Öğretmenliği	Bir üst kurul	Doktora yapmaya hak kazanan insanlar, belli bir emek ve bilgi sonucunda bu duruma gelmiş kişilerdir. Alanları doğrultusunda başvurulacak uzman kişilerdir.
Öğr. 15	Kadın	Türkçe Öğretmenliği	Eğitim ustahğı	Yüksek Lisans için “kalfalıktan ustalığa geçiş” dersek eğer doktora eğitimi için ustalık eğitimi demeliyiz.

Öğr. 16	Kadın	Türkçe Öğretmenliği	Akarsunun dolup taşması	Birey farklı kaynaklardan, deneyimlerden, var olan bilgilerden etkilenerек ve bu bilgileri birleştirip bir araya getirerek yeni bir kimlik oluşturur.
Öğr. 17	Erkek	Türkçe Öğretmenliği	Yönetmen	Doktora programını tamamlayan biri donanımlı olarak bir setin çalışmasında liderlik edebilen kişiler olmaktadır.
Öğr. 18	Erkek	Türkçe Öğretmenliği	Subay	Belli bir aşama ve gereklilikleri sağlayıp o noktaya gelmişsinizdir ve bir alanın uzmanısınızdır. İşiniz nettir. Yükselme şansı vardır ve bu sizin elinizdedir.
Öğr. 19	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Damlaya damlaya dolan göl	Her okuduğunda yeni bilgiler öğrenirsin ve kademe arttıkça bilgi hazinende gelişir ve zamanla o bilgiler birikir.
Öğr. 20	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Gökyüzünde uçmak	Bilgilerin ve gerçeklerin insanların kanadı olduğu ve göklere hâkimiyet verdiği için.
Öğr. 21	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Zaman hırsızı	Doktora için zaman harcayağıma atanır giderim daha iyi.
Öğr. 22	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Meyve veren ağaç	Artık diğer bireylere oranla daha gelişmiş, daha tecrübeli ve daha üretkensinizdir.
Öğr. 23	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Beş yıldızlı uzmanlık	Ulaşmak için emek gerekir, zor olanı başarmaktır.
Öğr. 24	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Orman	Doktora sonrası öğretim görevlisi olup insanlara ders verip başkalarının gelişmesini sağlarsınız.
Öğr. 25	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Akıntıya kürek çekmek	Hem çok zor hem de zaman alır.
Öğr. 26	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Zirve	Yüksek bir dağın zirvesidir. Eğitim hayatında doktora tamamlayınca zirveye ulaşmış olursun.
Öğr. 27	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Doktor olmak	Doktora yapılan işin felsefesini öğrenmek için yapılan lisansüstü eğitimidir. Aynı zamanda akademik kariyerin devamı için yapılır.

Öğr. 28	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Deniz	Yüzmeyi bilmeyen girmemelidir. Yüzmeyi bilsen de karşı kıyıya çıkmak için çok çalışmaya ihtiyacın vardır.
Öğr. 29	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Akademik çalışma yapmak	Doktora o alanda yapılan akademik çalışmaları içerir. Sanırım doktora bitirilirken tez yazılıyor ve jüri tarafından bu tez değerlendiriliyor ve tezi yazan kişi savunma yapıyor.
Öğr. 30	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Merdiven son basamağı	Son kata çıkmak için atlanması gereken yerdir.

Tablo 6’da eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin doktora eğitime ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçelerine yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde, doktora eğitime yönelik olumsuz tutum içerisinde olan katılımcıların varlığı fark edilmekle birlikte olumlu tutum besleyen katılımcıların sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Metafor gerekçeleri irdelendiğinde katılımcıların doktora eğitimine karşı saygın bir tutum besledikleri ancak bu eğitimin tamamlanmasının da bir hayli meşakkatli ve yorucu bir süreç gerektirdiğini de vurguladıkları göze çarpmaktadır. Katılımcılar ile yapılan odak görüşmede, Öğr. 14 kodlu öğrenci doktora eğitimine ilişkin “*Bir Üst Kurul*” metaforunu geliştirmiştir ve gerekçe olarak ta “*Doktora yapmaya hak kazanan insanlar, belli bir emek ve bilgi sonucunda bu duruma gelmiş kişilerdir. Alanları doğrultusunda başvurulacak uzman kişilerdir.*” cümlesini sunmuştur. Kendisine bu metafor ve gerekçeyi neden belirttiği sorulduğunda, şu ifadeleri kullanmıştır: “*Doktora yapmak gerçekten zor bir şey olmalı. Çevremde doktora yapan yok ama öyle olduğunu tahmin ediyorum. Evet, doktora yapmak zordur ama sonunda bir statü elde etmesinden dolayı katlanılabilir diye düşünüyorum. Bir de birilerinin size soru sorması ve düşüncelerinize değer vermesi bence güzel bir şey. Bundan dolayı doktora yapanlara saygı duyuyorum.*” Öğr. 26 kodlu öğrenci de doktora eğitimine yönelik “*Zirve*” metaforunu yazmış ve gerekçesini de “*Yüksek bir dağın zirvesidir. Eğitim hayatında doktorayı tamamlayınca zirveye ulaşmış olursun.*” olarak açıklamıştır. İlgili öğrenci ile yapılan odak görüşmede, geliştirdiği metafor ve gerekçeyi neden tercih ettiği sorulduğunda: “*Bir dağın zirvesine çıkmak için hem sabırlı olmanız gerekir hem de bu konuda bilgi sahibi olmanız gerekir. Ben bu dağa tırmanmak istiyorum demeniz yetmez. Bazı özelliklere sahip olmanız gerekir. Doktoranın da böyle olduğunu düşünüyorum. Zor bir iş olduğunu düşünüyorum. Doktora yapmak için çok okumanız ve sabırlı olmanız gerekiyor. Lisans eğitiminde bile bazen zorluk yaşıyorum. Doktorayı hiç düşünmüyorum.*” demiştir.

### Üçüncü Alt Probleme Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlama

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin yüksek lisans ve doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metaforların tematik dağılımı nasıldır?” olarak belirlenmiştir. Bu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular Tablo 7 ve Tablo 8’de sunulmuştur.

**Tablo 7**

*Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerin Yüksek Lisans Eğitime Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Tematik Dağılımı*

Tema	Frekans	Metaforlar
Akademik Süreç	6	Akademisyenliğin ilk adımı, Bir kariyer süreci, İnşaatı bitmiş bir evin çatısı, Merdivenin 2. basamağı, Uzmanlığın ilk adımı, Yardımcı yönetmen
Değerli Olma	1	Parlatılmış altın
Gelişim-İlerleme	12	Şimşek, Tırtıldan kelebeğe dönüş, Kaplumbağa, Güneş, Kalfalıktan ustalığa geçiş, Küçük bir işletmenin büyümesi, Okyanusa dalmak, Büyüyen bir ağaç, Uzmanlık, Ağaç, Usta olmak, Uzmanlık
Gereksizlik	1	I-Phone
Kısıtlama	2	Astsubay, Yerinde sayıklamak
Zorluk	6	Buzlu cam, Zahmetli yolculuk, Ciddi bir uğraş, Emeklemeden yürümek, Topraklı yolda topuklu ayakkabı ile yürümek, Yüksek bir dağ, Göl, Son kata çıkan merdiven

Tablo 7’de eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin yüksek lisans eğitimine ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçelerin irdelenmesi sonucu oluşan tematik dağılım gösterilmektedir. Tematik dağılım incelendiğinde, geliştirilen metaforların en fazla “*Gelişim-İlerleme*” temasında (f: 12) toplandığı görülmektedir. Bu temayı “*Akademik Süreç*” (f: 6) ve “*Zorluk*” (f: 6) temaları takip etmektedir. En az metafor ise “*Gereksizlik*” (f: 1) ve “*Değerli Olma*” (f: 1) temalarında toplandığı anlaşılmaktadır. Katılımcılar, yüksek lisans eğitimini akademik bir süreç sonucunda bireyin kendini geliştirebileceği bir kademe olarak görmektedirler. Katılımcılar ayrıca bu sürecin zorluklarından da bahsetmişlerdir. Bireysel gelişime olanak sağlayan ve zor bir süreç olarak kabul gören yüksek lisans eğitiminin değerli olarak görülmesi noktasında sadece bir katılımcının görüş bildirmesi de dikkat çekici bir bulgu olduğu düşünülmektedir.

**Tablo 8**

*Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerin Doktora Eğitime Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Tematik Dağılımı*

Tema	Frekans	Metaforlar
Akademik Süreç	6	Kariyer merdiveninin en üst basamağı, Tamamen evin bitmiş hali, Merdivenin 3. Basamağı, Akademik çalışma yapmak, Merdiven son basamağı, Doktor olmak
Değerli Olma	7	Platin, Meyve veren ağaç, Bir üst kurul, Yönetmen, Subay, Meyve veren ağaç, Orman
Gelişim-İlerleme	6	Yıldırım, Zirveye yaklaşmak, Evren, Akarsu'nun dolup taşması, Damlaya damlaya dolan göl, Gökyüzünde uçmak
Gereksizlik	1	Zaman hırsızı
Zirve	3	Kulenin zirvesidir, Eğitim ustalığı, Zirve
Zorluk	7	Yüksek dağa tırmanmak, Ayda 30 kitap okumak, Çok çok zor bir iş, Kalın kitap, Beş yıldızlı uzmanlık, Akıntıya kürek çekmek, Deniz

Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçelerin tematik dağılımı Tablo 8'de paylaşılmıştır. Tabloda yer alan tematik dağılıma bakıldığında frekans aralığı birbirine yakın temaların olduğu görülmektedir. İlk sırada “*Değerli Olma*” (f: 7) ve “*Zorluk*” (f: 7) temalarında yer alırken bu temaları “*Akademik Süreç*” (f: 6) ve “*Gelişim-İlerleme*” (f: 6) temaları izlemektedir. En az metafor ise “*Gereksizlik*” (f: 1) teması altında toplanmıştır. Katılımcılar doktora eğitiminin zorluğunun farkında oldukları gibi bu sürecin sonucunda birey olarak değerli olma ya da hissetmenin de önemini geliştirdikleri metaforlar ile ifade etmişlerdir. Yüksek lisans eğitimine yönelik oluşan tematik dağılımın aksine bireylerin öz gelişimlerini sağlamaları teması ikinci sırada yer almıştır. Bu noktada katılımcıların doktora eğitiminde süreç esnasında bireyin gelişim gösterdiğini ancak doktora sonrası alınan unvan ya da kişinin kendini gerçekleştirme hissini daha ön planda tuttıkları düşünülmektedir. Yüksek lisans eğitimine ilişkin oluşan tematik dağılımda olduğu gibi doktora eğitimini de gereksiz olarak ifade edenlerin dağılımının son sırada olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulardan hareketle katılımcıların doktora eğitimi almanın güçlüklerini belirtmelerinin yanında bu sürecin hem kendi kişisel gelişimlerine olumlu katkı sunacağı hem de mezuniyet sonrası kıymetli bir kazanım elde edeceklerini de belirtmeleri doktora eğitime yönelik pozitif bir tutum besledikleri ifade edilebilir.

### Dördüncü Alt Probleme Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlama

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğretmenlerin yüksek lisans eğitimine ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçeleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular Tablo 9’da paylaşılmıştır.

**Tablo 9**

#### *Öğretmenlerin Yüksek Lisans Eğitimine Yönelik Geliştirdikleri Metafor ve Gerekçeler*

Kod	Cinsiyet	Branş	Metafor	Gerekçe
Öğrt. 1	Erkek	Fen Bilimleri	Dibinden okyanusa açılan bir kuyu	Üniversitede aldığımız eğitimin daha derinlemesine ele alındığı yerdir.
Öğrt. 2	Kadın	Fen Bilimleri	Tünel	Tünelin sonundaki ışık uzun ve zahmetli bir yoldan sonra karşımıza çıkar.
Öğrt. 3	Kadın	Fen Bilimleri	Yemeğin üzerine yenen tatlı	Yemek üzerine yenen tatlı nasıl beden için gereksiz ise yüksek lisans yapmakta bir birey için gereksizdir. Ailenize ve öğrencilerinize ayıracağımız zamanın kaybıdır. Vicdan azabıdır.
Öğrt. 4	Erkek	Fen Bilimleri	Problem çözmek	Toplum baskısı olmadan bir şeyleri çözüme kavuşturma isteğidir.
Öğrt. 5	Erkek	Fen Bilimleri	Sabır taşı	Sonunda ortadan ikiye çatılsın.
Öğrt. 6	Erkek	Fen Bilimleri	Yeni doğmuş bebek	Bilim dünyasının kapısından içeriye giriş yapmışsındır. Sorgulamayı, araştırmayı ve sonuca nasıl ulaşacağımı öğrenirsin.
Öğrt. 7	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Engin denizlere açılmak	Sonsuz bir bilgi kümesinin içine dalmaktır.
Öğrt. 8	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Bilim dünyasına yelken açmak	Bilim denizinde keşfedilecek, öğrenilecek ve tecrübe edilecek yerler için ilk adımı atmaktır.
Öğrt. 9	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Sigara	Vazgeçemezsin ve her geçen gün seni bitirir.
Öğrt. 10	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Olgunlaşmış meyve	Lisans eğitiminin üzerine bir şeyler katmaktır.
Öğrt. 11	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Geçiş tüneli	Akademik hayata girmek için oradan geçmen gerekir.

Öğrt. 12	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Serçe kuşu	Her yerde görebiliriz. Yüksek Lisans yapan kişileri de her yerde görebiliriz. Bir getirisi yoktur.
Öğrt. 13	Kadın	Türkçe	Kompozisyonun gelişme bölümü	Yüksek Lisansla alanımızın ayrıntılarını algılamaya başlar ve eğitimimiz gelişme gösterir.
Öğrt. 14	Kadın	Türkçe	Uzaya teleskopla bakmak	Merak ettiğiniz alanı size yakınlılaştırarak sunar. Gördüklerinizden sonra astronot olmak ya da olmamak istersiniz.
Öğrt. 15	Erkek	Türkçe	Metre	Bir öğretmen kariyer yolcuğunda sürekli yukarıları hedeflemesi gerektiği için.
Öğrt. 16	Kadın	Türkçe	Kapalı bir kutu	İçinden ne çıkacağı bilinmez.
Öğrt. 17	Erkek	Türkçe	Acemi birliğinde askerlik yapmak	Yüksek lisans yaparken elbette belli başlı zorluklar vardır. Ama yapması doktora göre daha kısa ve kolaydır.
Öğrt. 18	Kadın	Türkçe	Dikenli yol	Yürümesi çok zordur.
Öğrt. 19	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Kölelik	Boyun eğmek gerektirir.
Öğrt. 20	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Büyük sorumluluk	İşini ve evini ihmal etmeden yüksek lisans yapmak bence çok zor bir iş.
Öğrt. 21	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Anahtar	Akademik hayata açılan kapıyı açacak olan Y. Lisanstır.
Öğrt. 22	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Hizmetçi	Sürekli bir uğraş ve öğretmenlere karşı boyun eğmek olarak görüyorum.
Öğrt. 23	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Şalgam suyu	Hem yanarsın hem içersin.
Öğrt. 24	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Yemek sonrası yenen tatlı	O tatlının hazzı başkadır.
Öğrt. 25	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Endüstri 4.0	Zordur ama yürünebilir.
Öğrt. 26	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Öğrenci	Birçok kişi bu yüksek dağın önüne geldiğinde korkup, cesaret edemeyip zirve tırmanışı yapmaktan vazgeçmektedir.

Öğrt. 27	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Kişisel gelişim ve doyum	Yüksek Lisans bir konuda uzmanlaşmak demektir.
Öğrt. 28	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Tuval	Yüzmeyi bilmeyen boğulur ancak yüzmeyi bilen eninde sonunda karşı kıyıya çıkar.
Öğrt. 29	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Pinpon topu	Eğitim aldığımız alanda akademik olarak kendimizi geliştirmek ve uzmanlık olarak ifade edebiliriz yüksek lisansı.
Öğrt. 30	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Kâbus	Son katta oturmak isteyen için geçilmesi zorunludur.

Tablo 9, öğretmenlerin yüksek lisans eğitimine yönelik geliştirdikleri metaforlar ile bu metaforlara sundukları gerekçeleri içermektedir. Metafor ve gerekçeler incelendiğinde, katılımcıların yüksek lisans eğitimini zorlu bir akademik süreç olarak kabul etmelerinin yanında bir o kadar da kişisel gelişim fırsatı olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin içerisinde yüksek lisans eğitimine ilişkin olumlu tutum besleyen katılımcılar olduğu gibi bu sürece yönelik olumsuz tutum ve algı içerisinde olan katılımcıların da varlığı göze çarpmaktadır. Olumsuz tutum besleyen katılımcılara örnek olması noktasında, odak görüşmeye dâhil edilen ve branşı Psikolojik Danışman ve Rehberlik olan Öğrt. 9 kodlu öğretmenin geliştirdiği metafor ve gerekçe örnek olarak gösterilebilir. Öğrt. 9 kodlu katılımcı yüksek lisans eğitimine ilişkin “*Sigara*” metaforunu geliştirmiş ve gerekçe olarak ta “*Vazgeçemezsin ve her geçen gün seni bitirir.*” cümlesini belirtmiştir. Öğrt. 9 kodlu katılımcıya odak görüşmede neden bu metaforu ve gerekçeyi yazdığı sorulduğunda, “*Ben sigara kullanan biriyim ve bırakmak, vazgeçmek için çok uğraş verdim ama bir sonuç alamadım. Yüksek lisans yapmadım ama bir arkadaşım var yapan. Onu düşünerek yazdım bu metaforu. Yüksek lisans yaparken çok zorlanıyor, bazen ara vermek istediğini ama bunu yapamadığını söylüyor. Bu sebeple yüksek lisans deyince aklıma sigara geliyor.*” Yüksek lisans eğitimine yönelik olumsuz tutum besleyen bir başka metafor ve gerekçe de Öğrt. 23 kodlu katılımcı tarafından ifade edilmiştir. İlgili bu katılımcı yüksek lisans eğitimini “*Şalgam Suyu*” na benzetmiş olup gerekçe olarak “*Hem yanarsın hem içersin*” cümlesini yazmıştır. Dikkat çekici bu metafor ve gerekçenin neden yazıldığı kendisine sorulduğunda, “*Şalgam suyunu çok severim ama maalesef sağlık açısından çok zararını da gördüm. İçmek istemiyorum ama onsuz da yapamıyorum. Yüksek lisansı da şalgam suyuna benzettim çünkü içmesi güzel ve sürekli içmek istersin ama sonrası sağlık sorunları. Yüksek lisans yapmak ta güzel ama sonrası sağlık sorunu.*” Odak görüşme yapılan bir diğer katılımcı da Öğrt. 1 kodlu öğretmendir. Branşı Fen Bilimleri olan bu katılımcı yüksek lisans eğitimini “*Dibinden Okyanusa*



*Açılan Bir Kuyu” ya benzetmiştir. Gerekçe olarak ta “Üniversitede aldığımız eğitimin daha derinlemesine ele alındığı yerdir.” cümlesini ifade etmiştir. Uygulamanın ardından yapılan odak görüşmede bu katılımcıya yazdığı metafor ve gerekçenin sebebi sorulduğunda, “Okyanus bence ilim dünyası ve hayalimde de böyle bir şey var. Kuyu, derin bir kuyu ve dibinden uçsuz bir okyanusa açılıyor. Lisans kuyudaki su ama yüksek lisans okyanustaki su gibi. Onun için bu metaforu yazdım.”*

### Beşinci Alt Probleme Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlama

Araştırmanın beşinci alt problemi “Öğretmenlerin doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metafor ve gerekçeleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular Tablo 10’da paylaşılmıştır.

**Tablo 10**

#### *Öğretmenlerin Doktora Eğitimine Yönelik Geliştirdikleri Metafor ve Gerekçeler*

Kod	Cinsiyet	Branş	Metafor	Gerekçe
Öğrt. 1	Erkek	Fen Bilimleri	Keşif	Okyanusta yeni bir bitki veya canlı türünü bulduğunuzda yaşadığınız duygu durumudur.
Öğrt. 2	Kadın	Fen Bilimleri	Okyanus	Doktora yapmak bilgi, birikim, deneyim, araştırma, merak, okuma gibi birçok özelliği okyanus gibi tek bir bedende toplamaya benzer.
Öğrt. 3	Kadın	Fen Bilimleri	Bir yol ayrımı	Uyku ile başarı, yorgunluk ile huzur, çocuklar ile birlikte olmak ile bilgisayar başında olmak, hatıra defterlerinde olmak ile makalelerde olmak arasındaki yol ayrımıdır.
Öğrt. 4	Erkek	Fen Bilimleri	Bisiklet	Dengede kalmak ve düşmemek için sürekli pedal çevirmeniz gerekmektedir.
Öğrt. 5	Erkek	Fen Bilimleri	Tüpsüz dalış	Çok iyi bir çalışma ve yetenek gerektirir.
Öğrt. 6	Erkek	Fen Bilimleri	Her şeyi bilmek	Zorlu geçen süreç sonunda akademik olgunluğa ulaşmış olursun.
Öğrt. 7	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Engin denizlere açılan geminin kaptanı	Artık bilgilerimizle o gemideki insanlara yol verebilecek güce ulaşmışızdır.
Öğrt. 8	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Maraton	Süreç zordur ama sonucu çok güzeldir.

Öğretmenlerle Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitime İlişkin Algıları:...

Öğrt. 9	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Törpü	Hayatının belli bir kısmını alıp götürür.
Öğrt. 10	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Meyve veren ağaç olmak	Artık kaynak sızsinizdir.
Öğrt. 11	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Karınca	Onun gibi çalışan ve fedakâr olmak gerekmektedir.
Öğrt. 12	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Kartal	Yüksek Lisansa göre daha kıymetlidir ve nadir bulunur. Kartal gibi azdır ve kıymetlidir.
Öğrt. 13	Kadın	Türkçe	Kompozisyonun sonuç bölümü	Akademik kariyerin en zor aşamasıdır. Kompozisyonda sonuç bölümü konunun toparlanıp bir sonuca bağlandığı yerdir. Burada az ve öz yazmanız gerekir. Onun için giriş ve gelişme bölümüne göre daha zordur.
Öğrt. 14	Kadın	Türkçe	Hayal	İleri düzeyde İngilizce gerektiği için birçok insan için hayal ötesi bir durumdur.
Öğrt. 15	Erkek	Türkçe	Su içmek	Gerçekten susayanın su içmesi gerektiği gibi doktoraı da isteyen yapmalı aksi takdirde bu zor süreç bir zorlamadan öteye geçemez ve nitelikli bir sonuç alınmaz.
Öğrt. 16	Kadın	Türkçe	Matruşka bebek	İç içe geçmiş karışık bir süreçtir.
Öğrt. 17	Erkek	Türkçe	Usta birliğinde askerlik yapmak	Doktora en az 4 yıldır. Yüksek lisan-sa göre daha uzun ve meşakkatlidir.
Öğrt. 18	Kadın	Türkçe	Korda yürümek	Neredeyse imkânsıza yakındır.
Öğrt. 19	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Deniz suyu	İçersen fizyolojini de psikolojini de bozar.
Öğrt. 20	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Hayatın önemli bir kısmını feda etme	Yüksek Lisanstan daha zorlu bir süreç. Daha çok araştırma ve daha çok fedakârlık gerektiren bir süreçtir.
Öğrt. 21	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Dipsiz kuyu	Ne kadar inersen in, dibi gelmez.
Öğrt. 22	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Edebiyat	Aklıma uzun ve sıkıcı edebi metinler geliyor.

Öğrt. 23	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Cila yapmak	Aldığım eğitimin son aşamasını tamamlamaktır.
Öğrt. 24	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Tatlı ile içilen kahve	Ağır ağır pişen kahve insanı çok başka diyarlara alıp götürür.
Öğrt. 25	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Eğitim mühendisliği	Edindiği bilgi ve deneyimleri ile bir üst seviyeye çıkan öğretmen yeni fikirleri uygulayan değil, yeni fikirler üreten konuma gelmiştir.
Öğrt. 26	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Öğretmen	Doğru yöntemler ile şekil veren, rehber olandır.
Öğrt. 27	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Profesyonelleşme	Alanınızda söz sahibisinizdir.
Öğrt. 28	Erkek	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Fırça	Artık siz resim yapan kişi olmuştunuzdur.
Öğrt. 29	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Ekmek kadayıfı	Eğer başarısanız, güzel bir yemeğin üstüne yenen ekmek kadayıfı tatlısı gibi muazzamdır.
Öğrt. 30	Kadın	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Hamallık	Ülkemizde yapmış olmanın bir anlamı yok. Zaman kaybıdır.

Araştırmaya katılım sağlayan MEB bünyesinde görevli 30 öğretmenin yüksek lisans eğitimine ilişkin tutumları metaforlar yolu ile tespit edilmeye çalışılmış ve elde edilen bulgular Tablo 9’da paylaşılmıştır. Katılımcıların doktora eğitimine yönelik tutum ve algıları da benzer şekilde metafor geliştirmek suretiyle ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Bu alt amaç çerçevesinde elde edilen bulgular Tablo 10’da sunulmuştur. Tabloda katılımcıların geliştirdikleri metaforlar gerekçeleri ile birlikte tabloda yer almıştır. Tablo incelendiğinde, katılımcıların doktora eğitimini zor bir süreç olarak görmelerinin yanında sürecin sonunda elde edilen unvan ve bilgi birikimini de bir o kadar kıymetli olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Tabloda yer alan metaforların gerekçelerine bakıldığında, doktora eğitimine ilişkin olumsuz tutum içerisinde olan katılımcıların olduğu görülmektedir. Örnek olması açısından branşı İlköğretim Matematik olan Öğrt. 30 kodlu katılımcı doktora eğitimi ile ilgili geliştirdiği “*Hamallık*” metaforu örnek olarak gösterilebilir. Katılımcı ilgili metaforu “*Ülkemizde yapmış olmanın bir anlamı yok. Zaman kaybıdır.*” cümlesi ile açıklamıştır. Geliştirilen metaforların arka planını ortaya çıkarmak amacı ile yapılan odak görüşmede, Öğrt. 30 kodlu öğretmene doktora eğitimini neden hamallığa benzettiği sorulduğunda “*Hamallar hayatları boyunca hep ağır yükler taşımak zorunda kalmışlardır. Ama emeklerinin*

*karşılığını tam olarak alamazlar. Doktora yapan bir öğretmen düşündüm ve hamaldan bir farkının olmadığını düşündüm. Evet, belki bilgi ve deneyim kazanıyorsunuz ama doktora gibi zor bir işin de sonunda maddi anlamda bir şeyler olmalı ki insanlar yapsın. Üniversiteye atanamadıktan sonra doktora boş bence. Onu yapınca kadar hayatını yaşa, mutlu ol daha iyi. Hele milli eğitimde doktora yapmanın hiçbir anlamının olmadığını düşünüyorum. Maalesef düşüncem bu şekilde.”* cevabını vermiştir. Öğrt. 8 kodlu öğretmen ise doktora eğitimine yönelik olumlu tutum içerisinde olan katılımcılardan bir tanesidir. Psikolojik Rehberlik ve Danışmanlık branşında olan bu öğretmen katılımcı doktora eğitimini “Maratona” benzetmiştir. Bu metaforu da “Süreç zordur ama sonucu çok güzeldir.” gerekçe cümlesi ile açıklamıştır. İlgili bu katılımcı ile yapılan odak görüşmede araştırmacı kendisine geliştirdiği metaforun sebebinin sorduğunda şu ifadeleri kullanmıştır: “Hocam bu eğitim uzun soluklu bir şey. En az dört yıldan bahsediyoruz. Dolayısıyla motivasyonunuz üst düzeyde olmalı. Evet, kabul ediyorum zor bir süreç ama sonundaki haz sanırım her şeye bedel olurdu. Aynen maraton koşan bir sporcunun bitiş noktasına geldiğinde yaşadığı yorgunluğun yanında yorgunluğunu unutturacak olan başarıma hissi ne ise doktora sonrası doktor olma da böyle bir şey olsa gerek. Doktora yapmak isterdim ama sürecin zorluğu beni düşündürüyor. Yapan kişilere saygım sonsuz bu arada.”

#### **Altıncı Alt Probleme Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlama**

Araştırmanın altıncı alt problemi “Öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metaforların tematik dağılımı nasıldır?” olarak belirlenmiştir. Bu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular Tablo 11 ve Tablo 12’de paylaşılmıştır.

**Tablo 11**

*Öğretmenlerin Yüksek Lisans Eğitimine Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Tematik Dağılımı*

<b>Tema</b>	<b>Frekans</b>	<b>Metaforlar</b>
Akademik Süreç	3	Anahtar, Bilim dünyasına yelken açmak, Geçiş tüneli
Bilinmezlik	1	Kapalı bir kutu
Değerli Olma	1	Yemek sonrası yenilen tatlı

Gelişim-İlerleme	12	Dibinden okyanusa açılan bir kuyu, Problem çözmek, Yeni doğmuş bebek, Endüstri 4.0, Öğrenci, Kişisel gelişim ve doyum Tuval, Engin denizlere açılmak, Olgunlaşmış meyve, Kompozisyonun gelişme bölümü, Uzaya teleskopla bakmak, Metre
Gereksizlik	2	Yemeğin üzerine yenen tatlı, Serçe kuşu
Yapılabilirlik	1	Acemi birliğinde askerlik yapmak
Zorluk	10	Tünel, Sabır taşı, Pinpon topu, Kâbus, Kölelik, Büyük sorumluluk, Hizmetçi, Şalgam suyu, Sigara, Dikenli yol

MEB bünyesinde çalışan öğretmenlerin yüksek lisans eğitimine yönelik algılarını tespit etmek amacıyla ifade ettikleri metafor ve gerekçelerin analiz edilmesi sonucunda oluşan tematik dağılım Tablo 11’de gösterilmektedir. Tematik dağılımı incelendiğinde, en fazla metaforun “*Gelişim-İlerleme*” (f: 12) teması altında toplandığı görülmektedir. Bu temayı “*Zorluk*” (f: 10) teması izlemektedir. En fazla dağılımın olduğu temalara bakıldığında, katılımcıların lisansüstü eğitiminin ilk adımı olan yüksek lisans eğitimini bireysel anlamda gelişmelerine olanak sağlayan bir eğitim düzeyi olarak gördükleri ifade edilebilir. Ayrıca kişisel gelişimlerine katkı sunacağını düşündükleri bu eğitimin de bir takım zorlukları da barındırdığını belirttikleri görülmektedir. Tablodaki tematik dağılımda en az metaforun sırasıyla “*Bilinmezlik*” (f: 1), “*Değerli Olma*” (f: 1) ve “*Yapılabilirlik*” (f: 1) temalarının altında toplandığı anlaşılmaktadır. Bu temalar içerisinde “*Değerli Olma*” temasının varlığı dikkat çekicidir. Elde edilen bu bulgulardan hareketle, katılımcıların yüksek lisans eğitimini süreç esnasında zorluklar yaşayabilecekleri, kişisel gelişimlerine fayda sağlayabileceğini düşündükleri bir eğitim kademesi olarak gördükleri belirtilebilir. Ayrıca katılımcıların yüksek lisans eğitimi sonucunda elde edecekleri unvan veya diplomayı da değerli olarak görmedikleri ifade edilebilir.

**Tablo 12**

*Öğretmenlerin Doktora Eğitimine Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Tematik Dağılımı*

<b>Tema</b>	<b>Frekans</b>	<b>Metaforlar</b>
Akademik Süreç	2	Cila yapmak, Kompozisyonun sonuç bölümü
Belirsizlik	1	Matruşka bebek
Değerli Olma	11	Her şeyi bilmek, Eğitim mühendisliği, Öğretmen, Profesyonelleşme, Fırça, Ekmek kadayıfı, Tatlı ile içilen kahve, Engin denizlere açılan geminin kaptanı, Maraton, Meyve veren ağaç olmak, Kartal
Gelişim-İlerleme	1	Okyanus
Gereksizlik	1	Hamallık
Keşif	1	Keşif
Zorluk	13	Bir yol ayrımı, Bisiklet, Tüpsüz dalış, Deniz suyu, Hayatın önemli bir kısmını feda etme, Dipsiz kuyu, Edebiyat, Törpü, Karınca, Hayal, Su içmek, Usta birliğinde askerlik yapmak, Korda yürümek

Tablo 12, öğretmenlerin doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metaforların analizinin ardından oluşan tematik dağılımı göstermektedir. Yapılan analizlerin sonucunda doktora eğitimine yönelik yedi temanın oluştuğu görülmektedir. Tematik dağılım incelendiğinde, en fazla metaforun “Zorluk” (f: 13) teması altında toplandığı anlaşılmaktadır. İlgili bu temayı “Değerli Olma” (f: 11) teması izlemektedir. En az tematik dağılım ise sırasıyla “Belirsizlik” (f: 1), “Gelişim-İlerleme” (f: 1), “Gereksizlik” (f: 1), “Keşif” (f: 1) olmuştur. Yüksek lisans eğitimine yönelik oluşan tematik dağılımda “Gelişim-İlerleme” temasının ilk sırada olmasının aksine doktora eğitimine yönelik oluşan tematik dağılımda bu temanın son sırada yer almasının dikkat çekici bir bulgu olduğu düşünülmektedir. Bu noktada katılımcıların doktora eğitimini bireysel anlamda gelişim gösterdikleri bir düzey olarak kabul ettikleri ancak bu durumu “Değerli Olma” teması altında geliştirdikleri metaforlar ile ifade ettikleri düşünülmektedir. Katılımcıların yüksek lisans eğitiminin aksine doktora eğitiminin ardından elde edilen kazanımların daha değerli olduğunu benimsedikleri ifade edilebilir. Tabloda oluşan tematik dağılımdan hareketle katılımcıların doktora eğitimini zor bir akademik süreç olarak gördükleri, mezuniyet sonrası elde edilen kazanımlara da bir o kadar değer verdikleri anlaşılmaktadır.

## Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada eğitim fakültesi son sınıf öğrencileri ile MEB bünyesinde görev yapan öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora eğitimine yönelik algı ve tutumlarını geliştirdikleri metaforların irdelenmesi yoluyla tespiti amaçlanmıştır. Bu amaçtan hareketle katılımcılara lisansüstü eğitimin her iki düzeyi ile ilgili bir metafor belirtmeleri ve bu metaforu da gerekçesi ile açıklaması istenmiştir. Araştırmanın veri seti, araştırmacı ve alan uzmanları tarafından içerik analizine tabi tutulmuş ve bu irdelenimin sonucunda on iki temaya ayrılmıştır. Analizin sonucunda oluşan bulgular her bir alt probleme yönelik oluşturulan tablolar ile raporlaştırılmıştır.

Araştırmanın birinci ve ikinci alt probleminde, eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin, dördüncü ve beşinci alt probleminde, öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora eğitimini nasıl gördükleri, zihinlerinde bu kavramlara ilişkin oluşan şemanın ne olduğu ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgularda, katılımcıların büyük çoğunluğunun yüksek lisans eğitimine karşı olumlu tutum beslerken olumsuz bakış açısı geliştiren katılımcıların da varlığı görülmüştür. Doktora eğitimine ilişkin ise katılımcıların bu eğitim düzeyini tamamlamanın zorluğunun farkında oldukları ayrıca sürecin zorluğu oranında da elde edilecek kazanımın da değerli bir kazanım olacağını ifade ettikleri anlaşılmıştır. Katılımcılardan elde edilen bulgular ve uygulama sonrası yapılan odak görüşmelerde genel anlamda yüksek lisans eğitimine karşı olumlu bir tutum beslediği izlenimi edinilse de katılımcıların doktora eğitimine yönelik daha olumlu bir bakış sergiledikleri ifade edilebilir. Literatür tarandığında benzer sonuç elde eden çalışmalara rastlanmıştır. Gömleksiz ve Et (2013) 136 eğitim fakültesi öğrencileri ile yaptıkları çalışma sonucunda, analiz edilen 80 metaforu 15 tema altında toplamıştır. Bu temaların 11'i olumlu olurken 4'ü olumsuz olmuştur. Benzer bir sonucu Bozpolat (2016) 112 öğretmen adayı ile yaptığı araştırmasında elde etmiştir. Araştırmacı lisansüstü eğitime ilişkin katılımcıların geliştirdikleri metaforları irdemiş ve sonucunda 10 tema oluşturmuştur. Oluşturulan bu temalardan 8'inin olumlu yönde olduğu görülmektedir. Baş (2013), 14 öğretmen ile yaptığı çalışmasında, öğretmenlerin lisansüstü eğitimden beklentilerini tespit etmeyi amaçlamış ve araştırmanın sonucunda öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönelik olumlu bir tutum besledikleri ve kişisel gelişimleri, akademik kariyer için lisansüstü eğitimi tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Doğusan (2003) ise araştırmasında, yukarıda belirtilen sonuçların aksine, farklı bir sonuç elde etmiştir. Araştırmacı, Kırıkkale ilinde görev yapan 299 okul yöneticisi ve öğretmen ile yaptığı çalışmanın sonucunda katılımcıların lisansüstü eğitime yönelik giriş şartları, süreç ve mezuniyet sonrası kazanımlar bağlamında olumsuz tutum sergilediklerini tespit etmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde, eğitim fakültesi öğrencilerinin lisansüstü eğitime ilişkin geliştirdikleri metaforların tematik dağılımı tespit edilmeye çalışılmış-

tır. Hem yüksek lisans hem de doktora eğitimine yönelik oluşan temalar ayrı ayrı tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Oluşan tematik dağılımın sonucunda yüksek lisans eğitimine ilişkin en fazla metafor “*Gelişim-İlerleme*” (f: 12) teması altında toplandığı anlaşılmıştır. Bu temayı da “*Zorluk*” ve “*Akademik Süreç*” (f: 6) teması takip etmiştir. Doktora eğitimine yönelik tematik dağılımda dengeli bir dağılım olduğu görülmüştür. En fazla metaforun “*Değerli Olma*” ve “*Zorluk*” (f: 7) toplandığı görülmüştür. Bu iki temayı “*Akademik Süreç*” ve “*Gelişim-İlerleme*” (f: 6) temaları izlemiştir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin lisansüstü eğitimine yönelik geliştirdiği metaforların tematik dağılımın ortaya koyan araştırmalara bakıldığında, benzer sonucu elde eden çalışmaların varlığı görülmektedir. Gömleksiz ve Et (2013), araştırmalarında öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime yönelik algılarını irdelenmiş olup ve çalışmanın sonucunda şekillenen tematik dağılımda olumlu anlamda “*Uzmanlık*”, “*Kariyer*”, “*Statü*”, “*Yol Göstericilik*” ve “*Çaba*” temaları, olumsuz anlamda ise “*Yanlış*” ve “*Umutsuzluk*” temaları oluşmuştur. Bozpolat (2016)’ın ortaya koyduğu araştırmanın sonucunda, olumlu anlamda “*Gelişim*”, “*Değer*”, “*Uzmanlık*”, “*Çaba*” ve “*Yol Göstericilik*” temaları elde edilirken olumsuz anlamda ise “*Zor*” ve “*Doyumsuzluk*” temalarının olduğu görülmektedir. Polat vd. (2022), 11 farklı üniversiteden 20 lisansüstü öğrencisi ile yaptıkları araştırmalarında, lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik görüşlerini tespit etmeye çalışmışlardır. Elde edilen bulgulardan hareketle oluşan tematik dağılımda “*Kariyer*”, “*Çaba*” “*Üretim*” ve “*Zorluk*” temalarının olduğu görülmüştür.

Araştırmanın altıncı alt probleminde, MEB bünyesinde görev yapan öğretmenlerin lisansüstü eğitime ilişkin geliştirdikleri metaforların sonucunda tematik dağılımın nasıl olduğunu ortaya çıkartmak amaçlanmıştır. Oluşan tematik dağılımda, yüksek lisans eğitimine ilişkin en fazla metafor “*Gelişim-İlerleme*” (f: 12) teması altında toplanmıştır. “*Zorluk*” (f: 10) teması ikinci sırada yer almıştır. Üniversite öğrencilerinin yüksek lisans eğitimine yönelik geliştirdikleri metaforların tematik dağılıma benzer bir sonuç burada da elde edilmiştir. Doktora eğitimine ile ilgili oluşan tematik dağılımda ise en fazla metafor “*Zorluk*” (f: 13) teması altında toplandığı görülmüştür. İkinci sırada da “*Değerli Olma*” (f: 11) teması gelmektedir. Üniversite öğrencileri ile öğretmenlerin doktora eğitimine ilişkin geliştirdikleri metaforların irdelenmesi sonucu oluşan tematik dağılımda benzer bir sonuç elde edilmiş olup her iki katılımcı grubunda da “*Değerli Olma*” ve “*Zorluk*” temaları ilk sıralarda yer almıştır. İlgili alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin lisansüstü eğitime ilişkin düşünceleri, algıları, tutumları ve bakış açılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırmaların benzer sonuçlar elde ettiği görülmüştür. Alabaş, Kamer ve Polat (2012), 2010-2011 eğitim-öğretim yılında farklı vilayetlerde görev yapan toplam 30 öğretmen ile görüşme yoluyla verilerini topladığı araştırmalarının sonucunda, 30 öğretmenin 14’ün lisansüstü eğitimi



tercih etme sebebi olarak “*Kişisel Gelişim*” temasını, 8’inin ise “*Mesleki Kariyer*” temasını seçtiği görülmektedir. Adıgüzel ve İpek (2010), araştırmasında da benzer bir sonuç elde edilmiştir. Araştırmacılar, ilkokul ve ortaokul öğretmenleri ile yaptıkları çalışmalarının sonucunda, öğretmenlerin lisansüstü eğitimi “*Kişisel Gelişim*” özelinde de tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Gürel (2020), 40 DKAB öğretmeni ile yaptığı çalışmada, öğretmenlerin lisansüstü eğitimine yönelik tutumlarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, katılımcıların %67,5’inin lisansüstü eğitimi “*Kişisel Gelişim*” ve “*Mesleki Kariyer*” için tercih ettiği görülmüştür. Toprak ve Taşğın (2017), araştırmalarında Kayseri ilinde görev yapan 220 öğretmenin farklı değişkenler bağlamında lisansüstü eğitimi almayı tercih etmeme sebeplerini irdelemiştir. Yapılan analizlerin sonucunda, öğretmenlerin tümü göz önünde bulundurulduğunda lisansüstü eğitim yapmama sebebi olarak ilk sırada “*Yoğun ve Yıpratıcı*” bir süreç olması geldiği görülmektedir. Bektaş ve Pehlivan (2018), 77 sınıf öğretmeninden “Yüksek Lisans” kavramına ilişkin metafor geliştirmelerini istemiş olup elde edilen 68 farklı metaforun analizi sonucunda, en fazla metaforun “Geliştirici Olarak Yüksek Lisans” temasının altında toplandığı anlaşılmıştır. Alan yazın incelemesinin sonucunda elde edilen ve yukarıda ayrı ayrı belirtilen araştırmalardan elde edilen sonuçlar ile ilgili bu araştırmadan elde edilen sonuçların örtüştüğü düşünülmektedir.

Araştırmanın temel veri setini oluşturan metaforların analizi ve katılımcılar ile yapılan odak görüşmelerden hareketle yapılan öneriler şu şekildedir:

- Hem eğitim fakültesi öğrencileri hem de öğretmenlerin lisansüstü eğitim almalarına olanak sağlayacak özendirici ve motive edici teşviklerin olması gerektiği düşünülmektedir.
- Hem eğitim fakültesi öğrencilerine hem de öğretmenlere lisans sonrası akademik sürecin nasıl işlediğine ilişkin bilgilendirici toplantıların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda üniversite bünyesinde akademik bir ders verilebileceği gibi akademik danışmanlar yoluyla da bilgilendirici yönlendirmeler yapılabilir. Öğretmenlere yönelik ise İl Millî Eğitim Müdürlüklerinde yer alan ARGE birimlerinde yer alan personel seminer, konferans veya toplantılar düzenleyebilir.
- MEB bünyesinde görev yapan yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamlayan öğretmenlerin bir önceki maddede belirtilen konferans, seminer ve toplantılara eğitmen olarak katılımı sağlanabilir. Bu öğretmenlere il, ilçe veya okul bazında deneyimledikleri akademik süreci meslektaşlarına aktarabilecekleri ortam ve imkânların sağlanması gerektiği düşünülmektedir. Özellikle doktoralı öğretmenlerin bilgi ve tecrübelerinden mutlaka faydalanılmalıdır. Dok-

tor öğretmenlere il, ilçe veya görev yaptıkları okul bünyesinde danışmanlık görevi verilebilir, uzmanlık alanları ile ilgili güncel bilgileri meslektaşlarına aktarmaları noktasında imkân tanınmalıdır.

- Ek olarak doktorasını yapmış öğretmenlerin tecrübe kazanması amacı ile eğitim fakültelerinde öğretim görevlisi olarak derslere girebilecekleri bir ortamında oluşturulması gerektiği ifade edilebilir.

### Kaynakça

- Adıgüzel, İ., ve İpek, C. (2011, 5-7 Mayıs). *İlköğretim birinci ve ikinci kademe öğretmenlerinin lisansüstü eğitime ilişkin beklentileri* [Sözlü Bildiri]. 10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Akay, C. (2013). Ortaokul öğrencilerinin yaparak-yaşayarak öğrenme temelli TÜBİTAK 4004 bilim okulu projesi sonrası bilim kavramına yönelik görüşleri. *Meris Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 326-338.
- Alabaş, R., Kamer, S. T. ve Polat, Ü. (2012). Öğretmenlerin kariyer gelişimlerinde lisansüstü eğitim: Tercih sebepleri ve süreçte karşılaştıkları sorunlar. *E-International Journal of Educational Research*, 3 (4), 89-107.
- Ari, Görgülü, A., ve Arslan, K. (2019). Fen bilimleri öğretmenlerinin genetiği değiştirilmiş organizmalar hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *Academic Perspective Procedia*, 2(1), 17-26.
- Aydemir, S., ve Çam, Ş. S. (2015). Lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimi alma-ya ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Education*, 4(4), 4-16.
- Ayvaz Can, A. (2021). İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin matematik problemi çözmeye ilişkin algılarının metaforlar yoluyla analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 103- 118.
- Aydın, İ. S., ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının “öğretmen” ve “öğrenci” kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies*, 5(3), 818-842.
- Aydın, G., ve Bozkurt, S. (2022). Öğretim elemanlarının iş yerinde kıskançlık algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 70, 201-213.
- Baş, G. (2013). Öğretmenlerin lisansüstü eğitimden beklentileri: nitel bir araştırma (Niğde ili örneği). *Yüksek Öğretim Dergisi*, 3(2), 61-69.

- Başer, N., Günhan, B. ve Yavuz, G. (2005) Ortaöğretim fen ve matematik alanında öğrenim gören tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin aldıkları eğitimden beklentileri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 95-101.
- Bektaş, M. ve Pehlivan, N. (2018). Sınıf öğretmenlerinin “yüksek lisans” kavramına yönelik metaforik algıları. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 211-227.
- Bozpolat, E. (2016). Öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime ilişkin metaforik algıları. *Elementary Education Online*, 15(4), 1114-1130.
- Cırtı Karaağaç, F. ve Güvenç, H. (2019). Resmi ilkokullara devam eden Suriyeli mülteci öğrencilerin eğitim sorunları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 530-568.
- Creswell, J. W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*, (Çev. Selçuk Beşir Demir ve Mesut Bütün). Siyasal Kitapevi.
- Çekiç, Y., ve Yüksel, R. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin ruhsal hastalık kavramına ilişkin metaforları: Kalitatif bir çalışma. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 12(2), 85-92.
- Çelik, D., ve Arslan Özer, D. (2022). Sınıf öğretmenlerinin yazma güçlüğü ile ilgili görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(3), 648-670.
- Çelikkaya, T., ve Kürümlüoğlu, M. (2018). Yenilenen sosyal bilgiler dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2018(11), 104-120.
- Çiftçi, B., ve Aydın, A. (2023). 6. sınıf fen bilimleri ders kitabında bulunan metaforlar ve analogilerin tespiti. *Türkiye Kimya Derneği Dergisi Kısım C: Kimya Eğitimi*, 8(1), 31-48.
- Doğusan, F. (2003). *İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin öğretmenlerin lisansüstü öğrenimi konusundaki tutumları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Dönmez, İ., Gürbüz, S., ve Tekçe, M. (2018). Destekleme ve yetiştirme kurslarının fırsat eşitliği açısından yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 3(2), 45-58.

- Ekren, C., ve Ökten, C. E. (2019). Yabancılara Türkçe öğretmenlerin dil bilgisi öğretimine ilişkin algıları: Bir metafor incelemesi. *TEKE*, 8(3), 1687-1708.
- Ezer, F. ve Aksüt, S. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık kavramına yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(38), 104-143.
- Gömleksiz, M. N., ve Et, S. Z. (2013, 10-11 Mayıs). *Öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime ilişkin metaforik algıları* (Tam Metin Bildiri). VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Gürel, R. (2020). Dkab öğretmenlerine göre lisansüstü eğitim: tercih sebepleri, süreçler, sorunlar ve beklentiler üzerine nitel bir araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(12), 131-170.
- Halacı, G. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin ve öğrencilerinin yapılandırılmış grid tekniğine ilişkin görüşleri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Hazar, Z. (2018). Eğitsel oyunlara yönelik öğretmen görüşleri ve yeterliliklerinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 52-72.
- Kabael, T., ve Ata Baran, A. (2019). Ortaokul matematik öğretmeni adaylarının matematik okuryazarlığı performanslarının ve matematik okuryazarlığına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 4(2), 51-67.
- Kasapoğlu Tangutay, H. (2022). Okul yöneticilerinin yönetici atama sistemine ilişkin algılarının metaforlar yoluyla analizi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(3), 1251-1266.
- Kızıloğlu, E. (2021). Pandemi döneminde çalışan anne olmak: metaforlar üzerinden bir değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 19, 34-48.
- Koçak, S. ve Arslan, S. Y. (2018). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin performans değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüş ve önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 602-620.
- Limon, İ. (2015). 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin yabancı bir dil olarak İngilizceye yönelik metaforik algıları. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(2), 367-379.

- MEB (2022a). *2021 yılı idare faaliyet raporu*. [https://sgb.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2022\\_05/12182720\\_MEB\\_2021\\_faaliyet\\_raporu\\_28nisan2022.pdf](https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_05/12182720_MEB_2021_faaliyet_raporu_28nisan2022.pdf)
- MEB (2022b). *İdare faaliyet raporları*. <https://sgb.meb.gov.tr/www/dokumanlar/icerik/30>
- Moralı, G., ve Göçer, A. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür paylaşımına yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1115-1129.
- Parlak Kalkan, G. ve Kırış, A. (2021). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkçe öğretmenlerine yönelik geliştirdiği metaforların dil bilimsel tahlili. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 2031-2067.
- Polat, M., Polat, H., Süren S., Polat, İ., Saldüz, İ., Öter-Kılıç, D. ve Kılıç B. (2022). Postgraduate students' views on postgraduate education. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 8(1), 42-57.
- Resmi Gazete (1996). *Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği*. Sayı: 22683. Tarih: 01.07.1996. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22683.pdf>
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Saylık, A. ve Saylık, N. (2021). Akademisyenlerin ve lisansüstü eğitim öğrencilerinin “Türkiye’de üniversite” ye ilişkin geliştirdikleri metaforlar. *Ekev Akademi Dergisi*, 25(86), 69-90.
- Sözer, A. N., Tütüncü, Ö., Doğan, Ö. İ., Gencel, U., Gül, H., Tenikler, G., Tarlan, D., Aksaraylı, M., Eser, D., Seçer, B., Yağcı, K., Topoyan, M., ve Devebakan, N. (2002). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde lisansüstü eğitim kalitesinin artırılmasına yönelik bir alan araştırması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 41-65.
- Şahin, Ç., Kartal, O. Y., ve İmamoğlu, A. (2013). Okul öncesi öğretmen yetiştirme programı hakkında okul öncesi öğretmen adaylarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 101-118.
- Toprak, E., ve Taşğın, Ö. (2017). Öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapmama nedenlerinin incelenmesi. *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 599-615.
- Türker, K. (1997). *Bilim insanı yetiştirme: dünyada ve türkiye’de lisansüstü eğitim* [TÜBA Bilimsel Toplantı Serileri].

- Uçuş, Ş. (2016). Investigation of elementary school and preschool teacher candidates perceptions regarding special education through metaphors. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 6(2), 360-388
- Ünlü, H., Mirzeoğlu, A. D., ve Aşçı, F. H. (2022). Olimpik değerler bilgi testinin geliştirilmesi: ortaokul 5. sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 294-313
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yüksek Öğretim Kurumu (2022a). *Öğrenim düzeyine göre öğrenci sayısı*. <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- Yüksek Öğretim Kurumu (2022b). *Lisansüstü öğrenci sayılarının devlet ve vakıf üniversitelerine göre dağılımı*. <https://istatistik.yok.gov.tr/>